

Je neuvěřitelné, jak krásná hudba vznikala v koncentračních táborech, říká Daniela Grygarová o novém CD

Ostravan.cz, 11.3.2018

Houslistka Daniela Grygarová je jednou z nepřehlédnutelných tváří orchestru Divadla Jiřího Myrona v Ostravě. V nedávné době završila doktorské studium vydáním profilového CD s názvem *Hudba na hranici života*. Album obsahuje skladby židovských skladatelů, které vznikly za vypjatých okolností během II. světové války. Kdo všechno se na debutu Daniely Grygarové podílel a proč ji zaujala právě tato tematika, to jsou náměty rozhovoru, který sympatická houslistka poskytla deníku *Ostravan.cz*.

Když se zadívám na titulní stránku obalu tvého cédéčka, vidím tě kdesi ve větrem rozevláté přírodě. To je značný kontrast k prostředí, které tematicky album propojuje, nemyslíš?

Ta fotografie vznikla u zdi starobylého židovského hřbitova v Osoblaze v okrese Bruntál. Lidé uvěznění v koncentračních táborech viděli zeď a nad sebou oblohu. Těm lidem vzali všechno kromě vzduchu, který mohli dýchat, než byli zplynováni a spáleni v pecích a jedinou volnost měli v myšlenkách a vzpomínkách na své blízké. Je neuvěřitelné, že v takových podmínkách umělci dokázali tvořit krásná díla. Především bohatý kulturní život koncentračního tábora v Terezíně je předmětem obdivu.

Co tě přimělo k tomu, zvolit právě hudbu inspirovanou nebo přímo vytvořenou za II. světové války?

K zájmu o II. světovou válku mě přivedlo vyprávění mých prarodičů a jejich pohnuté osudy. Vzpomínám si, že moje babička měla doma velké zásoby jídla, kdyby zase přišla válka. Toho strachu, který zažila, se nezbavila do konce života. Zájem o hudbu z období války přišel v době studií. Svou bakalářskou práci o Gideonu Klenovi jsem konzultovala s Annou Flachovou – Hanusovou, která byla v koncentračním táboře vězněna jako dítě. Její vzpomínky mě velmi zasáhly. Na její doporučení jsem odjela na soutěž *Verfemte Musik* (Zakázaná hudba), která je zaměřena na interpretaci skladeb z období holocaustu. Součástí soutěže byla celá řada koncertů. Velkým zážitkem a překvapením byl koncert Heinze Jakoba „Coco“ Schumanna, německého jazzového hudebníka. V Terezíně se hrál i jazz!

Na nahrávce se nachází devět skladeb od sedmi různých autorů. Podle jakého klíče jsi vybírala jejich skladby?

Podle žádného klíče. Ty skladby ke mně přicházely postupně v průběhu let, kdy jsem pátrala v archivech a v knihovnách až byla završena porce pro realizaci nahrávky.

Takže jediným zřetelem při výběru byla hudba židovských skladatelů z koncentračních táborů?

Zajímám se o hudební skladatele, kteří byli pronásledováni, a to z jakýchkoliv důvodů. I těch politických. Pokud to vezmeme do důsledku, patří sem také Bohuslav Martinů. Mé

pole působnosti není tak velké, mnohé už bylo napsáno, zveřejněno, probádáno. Před mnoha lety mě zasáhly tragické osudy umělců židovského původu, ale jsou tu také oběti politických procesů. V tom vidím smysl své práce, upozornit na bezpráví, cílenou likvidaci, kdy se útočí na lidskou důstojnost a právo žít svůj život, kdy jsou lidé násilně vytrženi ze svých životů a od svých rodin.

Na tvé nahrávce účinkuje řada hostů, mohla bys je, prosím, představit?

Nahrávka je velmi pestrá díky mým vzácným kolegyním, s nimiž si rozumím umělecky i lidsky. Spolupracovala jsem s dvěma operními pěvkyněmi: Veronikou Holbovou a Táňou Wajs. Táňa Wajs se od raného dětství věnuje židovské hudbě a kultuře, na CD natočila Ukolébavku Gideona Kleina v hebrejštině. Na nahrávce se dále podílely violoncellistka Paulina Glacová, členka Janáčkovy filharmonie Ostrava, a akordeonistka Marcela Kysová, pedagožka Janáčkovy konzervatoře v Ostravě. Na klavír mě doprovodila v několika skladbách Amalyia Abdurashidová, posluchačka Ostravské univerzity a pedagožka na Církevní konzervatoři v Opavě.

Je zajímavé, že některé skladby zní vyloženě jako populární hudba, je v nich slyšet legrace a humorná nadsázka. Znamená to, že skladatelé v ghettech neztráceli smysl pro legraci?

Ano, skutečně je to tak. I humor může být součástí naprostého zoufalství. V táboře bylo hodně dětí, žen i starých lidí, umělci se velmi snažili pozvednout náladu, rozveselit, potěšit a aspoň na chvíli uniknout z reality, kterou si ani nedovedeme představit. Člověk je nastavený, aby přežil jakýmkoliv způsobem. Lidé v táborech žili nadějí v brzký konec války a osvobození. Síla vůle je obdivuhodná, vždyť i na smrt nemocní se díky ní zázračně uzdravili.

Působíš jako houslistka a členka souboru operety a muzikálu v Národním divadle moravskoslezském. Dává ti tato práce plnou šanci umělecké seberealizace?

Práce je to pestrá a různorodá, v žádném případě není jednoduchá. Muzikál je tak náročný žánr, že po umělci vyžaduje, aby dokázal přesvědčivě zahrát vše od jazzu po rock. Představení jsou často beznadějně vyprodaná, což mě velmi těší. Naše práce přináší radost mnoha lidem a je proto smysluplná. Plné hlediště svědčí o tom, že ji asi děláme dobře. Dále se věnuji sólové koncertní činnosti, tvořím duo s akordeonistkou Marcelou Kysovou, se kterou v dubnu budeme koncertovat na mezinárodním festivalu ve Lvově. Věnuje se také kvartetní hře v souboru Laetitia Quartet a pedagogické činnosti.

Kde mohou lidé slyšet hudbu na hranici života? Plánuješ k novému CD další koncerty, kde skladby židovských autorů představíš?

Mým cílem je tuto krásnou, neprávem opomíjenou nebo v archivech muzeí ztracenou hudbu skladatelů, kteří převážně přišli o život z rasových důvodů v koncentračních táborech, představit širší veřejnosti. Album podpořil Nadační fond Obětem Holocaustu v Praze a plánujeme turné po celé České republice. Budeme koncertovat po židovských obcích, synagogách a hudebních festivalech. Termíny koncertů budu průběžně aktualizovat na mých stránkách.

Děkuji za rozhovor a věřím, že hudba židovských autorů, osloví široké spektrum posluchačů.

Zdroj:

<http://www.ostravan.cz/47026/je-neuveritelne-jak-krasna-hudba-vznikala-v-koncentracnich-taborech-rika-daniela-grygarova-o-novem-cd/>